

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

DIPLOMOVÁ PRÁCE: Ambivalence v Jungově vztahu ke křesťanství, Praha 2015

VYPRACOVAL: Monika Dobrodenková

Ústav filosofie a religionistiky, FFUK

POSUDEK VYPRACOVAL: Doc. PhDr. Jiří Růžička, Ph.D,

Poznámky k tématu a jeho zpracování.

C.G.Jung je autor i osoba patřící k významným a velkým psychologům a psychoterapeutům XX. století. Byl nejen světově proslulý psychiatr, ale také byl vzdělán ve filosofii, religionistice, kulturní antropologii a dalších antropologických i duchovních disciplínách. Vytvořil vlastní psychologii člověka, psychoterapeutický směr i metodu léčby a přispěl jako málokdo k radikálnímu posunu v porozumění člověku. Přesto však zůstal z řady důvodů poplatný době; pozitivizmu, redukcionismu a naturalizmu. Pro toho, kdo nezná fenomenologii Husserla a Heideggera je to tvrzení překvapivé, pro znalce nikoliv. Tento výčet a popis C. G. Junga není samoučelný neboť autorka dipl. práce, ačkoli není psycholožka, ani psychoterapeutka si vybrala obtížné téma neobyčejně komplikovaného a kontroverzního autora se zálibou v alchymii, kterou ovšem interpretuje zcela osobitě a moderně. Musím říci, paní kolegyně má můj obdiv, ale i uznání, že se pustila do tak riskantního akademického problému.

Povšimnula si, že Jung je osoba složitá a tato jeho povaha se projevuje i ke vztahu ke křesťanství. Znal je velice dobře, pochází z protestantské rodiny, kdy otec byl pastorem.

Autorka Jungovu ambivalenci interpretuje překvapivě psychologicky, a to podle psychoanalytické a analytické psychologie. Opírá se o práci M. Steina, který se Jungem zabývá z hlediska postojů ke křesťanství. Překvapení z mé strany spočívá v tom, že jeho ambivalenci nevykládá z předmětu díla samého, ale z psychologie Jungovy rodiny: Vedle vztahu k otci, což je klasický freudiánský metodologický kánon, se s pomocí novějších autorů uvažujících volněji, neordotoxně, zabývá determinací ambivalence ke křesťanství na základě vztahu k matce.

Proč jsem překvapen? Jednak mne zaujala odvaha autorky se pustit do složitého a náročného myšlení (psycho)analytických autorů. Analytické systémy jsou vnitřně velmi rozsáhle komponované struktury modelu lidské duše, psychiky, které se s velkou ambicí pokoušejí vyložit všechny duševní jevy na základě vlastních hypotetických principů. Po vzoru přírodních věd aspirují na úplnost a komplexnost výkladu lidské duše, lidského jednání, lidského projevu. S pojmy vědomí x nevědomí a mechanismů

psychických funkcí, což jsou opět hypotetické konstrukty, pak vykládají zdraví i nemoc, intencionalitu i lidskou motivaci. Paní kolegyně se dobře s tímto způsobem uvažování seznámila a zdá se, že mu i rozumí; konvenuje jí. Pracovala pilně a soustavně, zvládla nejen terminologii, ale i způsob jejího použití, uvažuje v analytických teoriích samostatně a konzistentně. Sama říká, že nestačila pojmut všechny důležité práce, které by jí pomohly lépe pochopit Jungovu povahu, motivy jeho vztahu ke křesťanství. To ale nemá podstatný vliv na kvalitu její práce. Zhostila se zadaného úkolu výborně. Přesto je patrné, že i když výtečně absorbovala analytické paradigma, neměla už ani sílu, ale předpokládám ani příležitost si teoretické systémy osvojit tak říkajíc na vlastní kůži, ani v praxi té psychologie, která s danou pojmovou aparaturou pracuje.

Moje připomínka nemá být devalvující, ale je nezbytná. Kritické porozumění (psycho)analýzám není dost dobře možné bez osobní sebe-zkušenosti a její odborné reflexe, o které suverénně a samozřejmě analytici mluví, vycházejí z ní a předkládají je veřejnosti jako hotové pravdy. Tuto absenci a z ní plynoucí teoretické odcizení skutečné skutečnosti duševního života považují za nereflektovaný problém autorky a její práce. S tímto handicapem není sama. Mají jej i renomovaní autoři na které se s poněkud naivní důvěrou spoléhá a od kterých přebírá způsob teoretického uvažování a od nich také derivuje metodu vlastní úvahy, stavbu hypotéz a v jejich duchu také dochází k zajímavým a inteligentním závěrům, hypotézám a reflexím.

Její veskrze analytický model Jungovy ambivalence ke křesťanství plyne ze zvolené metodologie a kromě určité stylistické neobratnosti je plně v souladu s analytickou psychologií.

Poznámky k formální stránce práce

Práce je dělena do šesti kapitol.

1. kapitola se zabývá ústředním pojmem, ambivalencí. Její definice je veskrze psychologická, analytická.
2. Jungův vztah ke křesťanství pisatelka předkládá částečně biografický, dílem z prací Junga o křesťanství. Správně upozorňuje, že Jung se zabývá nejen křesťanstvím, ale i jinými náboženstvími. Pro mne nepochopitelné je označení, že byl filosof amatér.
3. Osobní vztah k náboženství. Výchozím textem jsou Jungovy „Vzpomínky, sny, myšlenky“. Doslova milá je část s ilustrací básničky, obrázky jsou autorčiny. Líbily se mi. Takto ilustrovanou diplomku jsem dosud neoponoval. Tato kapitola je velmi poplatná psychoanalýze, je zde patrné a s tím souhlasím, že jeho analytická psychologie byla velmi poplatná Freudovi. Nicméně se ukazuje, že doba i způsob křesťanství zasluhují reflexi, Jung byl vlastně obětí církve a doby samé. Nikoli jen samotných vztahů k rodičům a Bohu. Lze totiž

snadno ukázat, že oběťmi byli všichni a to pisatelka ponechává stranou a celou věc tak maně psychologizuje. Což je ostatně ústřední problém analytických škol. Matka a otec jsou popisování i vysvětlování psychologicky, což Jung selektivně prováděl i sám sobě.

4. Teoretický psychologický rámec. Mínil se jím opět psychoanalytický přístup, pisatelce slouží jako nástup k vlastním závěrům. Zajímavé je pojednání i psychologii náboženství. Uvádí bratry Schjelderupovy, známější M. Kleinovou a zejména Ana-Marií Rizzutovou.
5. Tato kapitola se zabývá Jungovou snahou pomoci reformovat křesťanství analytickou zkušeností.
6. Jung je zcela zaujat pojmem celosti a úplnosti duše i křesťanských institucí. Autorka přejímá částečně Jungovy hypotézy o vztahu víry a poměrů v rodině. Zde by měla být kritická. Vyvrcholením textu je teze, ve které se nabízí hypotéza, že ambivalence může být spojena s obrannými mechanismy. Zde bych se zeptal pisatelky, o jaké obranné mechanismy se jedná, co brání a chrání a jak si takové spojení s ambivalencí představuje, nikoli jen teoreticky, ale konkrétně, fenomenologicky.

Moje připomínky nechť autorka přečte a zváží.

Závěrem: navrhuji: Výborně!

Doc. PhDr. Jiří Růžička, Ph.D

V Praze dne: 12. 9. 2015